

Services and Actions regarding the Integration of Roma Population on the Labor Market Servicii și acțiuni în vederea susținerii integrării populației Roma pe piața muncii

Carmen BUDA, Institutul Român de Educația Adulților, Timișoara.

Abstract

The Romanian labour market subscribes to the three important drives for changing which are characterizing the European society: the advent of the informational society, the globalization of exchanges and the acceleration of the scientific technological revolution. The objectives in this respect is the sensitization and the receptiveness to change. Other objectives are: the development of understanding abilities, the critical acceptance and adjustment to change, development of the ability to evaluate changes and to encourage individual and original behavior patterns, the development of motivation and will to overcome difficulties. One of the ethnic minority who need support and assistance in this way is the Gypsy minority. Unfortunately, in the Romanian labor market, there is no special assistance for Gypsy employees or courses that should be focused on the qualification of those people, particularly on existing skills or competencies. The large number of these ethnic minorities claims more attention and preoccupation for the problems of the Gypsies and the modelling of attitudes in this respect. The change, in this respect, is absolutely necessary, that means, first of all, to motivate the community of Gypsies to get more involved in this transformational process. This important objective can be realised only by co-operation between the Romanian government, the non-governmental organisations (ONGs) and other associations or groups on long term.

România încearcă să implementeze în momentul de față politicile europene privind piața forței de muncă. Noile realități socio-economice au produs și continuă să producă schimbări atât în planul legislativ, cât și în planul atitudinilor, mentalităților. Una dintre schimbările majore în planul pieței forței de muncă este descentralizarea acesteia și implicit apariția întreprinderilor private. Cu alte cuvinte, piața de muncă încearcă să se orienteze după standardele europene: să răspundă cu succes cerințelor societății informaționale, globalizării și accelerării revoluției științifice. Pe această direcție, obiectivul prioritar al pieței muncii este receptivitatea la schimbare. Alte obiective precum: dezvoltarea de abilități specifice, dezvoltarea capacității de a evalua schimbarea, de a încuraja comportamente originale și individuale, dezvoltarea motivației oamenilor și a capacității de a depăși cu succes dificultățile sunt tot atât de necesare în noul context al pieței forței de muncă.

Pe piața forței de muncă din România, situația angajaților este variată:

- Angajați care corespund din punctul de vedere al competențelor locului de muncă în care sunt angajați.
- Angajați care au calificare diferită de cea care este cerută de piața muncii; aceștia au nevoie de a fi incluși într-un training în vederea recalificării.
- Angajați aparținând categoriei de persoane dezavantajate din punct de vedere socio-profesional (reali sau potențiali șomeri). Această categorie de persoane au nevoie de a fi incluși în sistemul educațional de educația adulților, sistem puternic contextualizat și marcat de aspecte legate de reconversia profesională, calificare și recalificare, profesionalizare. Ofertele și programele flexibile și deschise de educația adulților asigură posibilitatea adulților de a se integra pe piața de muncă și a face față cu succes nevoilor acesteia.

În domeniul training-ului vocațional și al recalificării, piața forței de muncă este caracterizată printr-o diversitate de ofertanți, cu un potențial mare de încadrare în muncă. Ceea ce le lipsește acestor ofertanți este însă necesitatea de a dezvolta o ofertă mult mai flexibilă și mai accesibilă pentru acel grup țintă care nu are posibilitatea de a plăti pentru cursurile oferite și/sau nu au absolvit ciclul obligatoriu de școlarizare. Din păcate, realitatea în contextul pieței de muncă întărește convingerea că prăpastia socială dintre bogați și săraci este din ce în ce mai adâncă și mai perceptibilă, ceea ce determină inegalitate în ceea ce privesc oportunitățile oferite de piața forței de muncă între cele două clase sociale.

Unul din grupurile dezavantajate pe piața de muncă în acest sens este populația de etnie Roma. Marea majoritate a problemelor de integrare a acestora pe piața de muncii este strâns legată de educație. În cadrul comunităților de romi, analfabetismul are o rată ridicată, la fel și abandonul școlar sau părăsirea prematură a școlii. Acest fenomen determină ulterior imposibilitatea adulților romi de a accede la un loc de muncă calificat sau de a participa la cursuri de calificare și mai ales de certificare într-o meserie. Vechile meserii practicate de populația Roma: căldărari, aurari, constructori, vânzători ambulanz, agricultori sunt transmise din generație în generație și nu le oferă dreptul de a le practica legal pe piața de muncă datorită lipsei de certificare. Doar aceia care au absolvit o facultate din rândul etniei Roma dețin competențe profesionale în acord cu cerințele pieței de muncă. Din păcate, deși tendințele sunt de creștere a numărului acestora prin locuri speciale pentru studenții romi puse la dispoziție de către universitățile din țară, numărul lor este destul de redus în comparație cu populația Roma activă pe piața de muncă.

Politica Guvernului României în privința etniei Roma este de integrare a acesteia pe piața de muncă și în societatea românească în general. Pe această direcție de acțiune, Guvernul României a elaborat *Strategia Guvernului României pentru Îmbunătățirea Situației Romilor din România*, elaborată în anul 1999 și 2000 cu participarea activă a reprezentanților acestei etnii și adoptată de Guvern în anul 2001. Măsurile incluse în strategie privesc domeniile: administrație publică, securitate socială, protecția copilului, educație și tineret, cultură și culte, economie, dezvoltare instituțională și relații internaționale. În domeniul economic, strategia vizează:

1. Asigurarea unor facilități pentru exercitarea și revalorizarea acestora, cât și a unor proiecte de reconversie profesională pentru romi.
2. Conceperea și implementarea unor programe specifice de finanțare a unor activități generatoare de venit și mici afaceri pentru familii și comunități de romi, inclusiv pentru femeile romi.
3. Conceperea și implementarea unor programe prin care să fie redusă rata șomajului disproporționat de ridicată din rândul comunităților de romi, inclusiv prin crearea de facilități întreprinzătorilor care angajează romi și combaterea oricăror forme de discriminare privind angajarea romilor.
4. Elaborarea unor programe destinate stimulării activităților agricole pentru comunitățile de romi.

Primul pas în direcția integrării etniei rome pe piața muncii a fost făcut prin realizarea în scopul elaborării unui studiu pe piața ofertelor profesionale pentru romi și a unui Program anual de formare și reconversie profesională în meserii cu grad ridicat de solicitare pe piața muncii și care corespund nivelului educațional al romilor. S-a avut în vedere întocmirea unei analize la nivel național privind accesul la programele și cursurile de calificare/ recalificare a persoanelor aparținând etniei romilor, atât pentru anul 2001 cât și pentru anul 2002.

În anul 2001, ca modalitate de implementare a strategiei amintim Programul național pentru creșterea gradului de ocupare pe piața de muncă. Programul a oferit cursuri de formare profesională, 270 de romi fiind înscriși la aceste cursuri, 232 absolvind, iar dintre aceștia un număr de 71 persoane au fost încadrate în muncă. Meseriile cele mai căutate în vederea calificării pe piața muncii au fost: instalator apă-canal, fierar-betonist, zidar roșar-tencuitor, meserii apropiate celor pe care romii le practicau fără certificare.

O altă inițiativă importantă este cea care a avut în lunile ianuarie-februarie 2002 la Sibiu legată de instruirea personalului din cadrul agențiilor județene și locale în vederea facilitării accesului romilor pe piața muncii, în special a celor care au urmat cursuri de formare profesională. Această acțiune a fost și este necesară și în prezent datorită obstacolelor cu care se confruntă romii la integrarea lor pe piața de muncă. Ceea ce s-a realizat mai puțin în vederea integrării romilor pe piața muncii este facilitarea accesului celor care nu au urmat aceste cursuri de formare profesională și care sunt mult mai numeroși decât primii.

Ceea ce s-a realizat pentru tinerii de etnie Rroma care au absolvit o facultate nu este diferit de studenții de alte etnii: elaborarea unui program anual de sprijinire a tinerilor absolvenți în vederea angajării și monitorizării evoluției profesionale a tinerilor romi cu studii superioare, legea nr.76/2002 privind sistemul asigurărilor sociale pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă s-a stabilit măsura activă de stimulare a angajatorilor care încadrează tineri absolvenți.

“Prin Programul național pentru ocuparea forței de muncă pentru anul 2002, la cursuri de formare profesională vor participa și 243 persoane de etnie romă. MMSS estimează că un număr de 116 romi absolvenți ai acestor cursuri vor dobândi calificări în meserii solicitate pe piața muncii precum: fierar-betonist, instalator apă-canal, confecționar îmbrăcăminte, zidar roșar-tencuitor, iar dintre aceștia se vor încadra în muncă un număr de minim 91 persoane de etnie romă.” (RAPORTUL OFICIULUI NATIONAL PENTRU ROMI privind implementarea Strategiei de Îmbunătățire a Situației Romilor, aprilie 2002).

Pe această direcție de acțiune numeroasele organizații Rroma, organizații non-guvernamentale românești și autorități publice au propus și au implementat proiecte legate de dezvoltarea comunitară și de oferirea de suport și training profesional în vederea integrării etniei rome pe piața de muncă. Dintre aceste organizații amintim: Romani CRISS-București, Agenția pentru dezvoltare comunitară Împreună, Centru de Resurse pentru comunitățile Rroma din Cluj, Institutul Intercultural Timisoara, asociații Rroma precum cele din Hunedoara, Cluj, Iași, Bacău, Alba Iulia. Din păcate, impactul acestor proiecte nu a fost de multe ori cel scontat, deși urmăreau măsuri ca: reorientarea profesională a romilor, alfabetizarea adulților, oferirea unor locuri de muncă, chiar dacă pentru un număr redus de persoane și nu a produs o schimbare majoră în rândul comunității rroma. Totodată, în cadrul fiecărei Prefecturi Județene a fost înființat un Birou Județean pentru Romi, în cadrul căruia a fost numit un expert pentru romi, în subordinea directă a Prefectului, pentru a desfășura activitățile necesare implementării planului de măsuri pentru aplicarea strategiei de îmbunătățire a situației romilor.

Punerea în practică a Strategiei Naționale a fost și este mult mai dificilă decât elaborarea teoretică a acesteia. Este nevoie de înțelegerea și cunoașterea culturii, a mentalităților acestor etnii. Acceptarea diferențelor culturale și totodată schimbarea unor mentalități proprii romilor privind munca și educația ar putea reprezenta una dintre soluțiile integrării etniei pe piața muncii. Faptul că ceea ce a fost realizat în vederea integrării etniei Rroma pe piața forței de muncă nu este suficient, nu înseamnă că nu poate fi făcut mai mult în acest sens.

Schimbarea este deci absolut necesară și vizează în primul rând motivarea comunității Rroma pentru o mai bună implicare în procesul transformării. Acest obiectiv important poate fi atins doar prin asigurarea unei bune cooperări pe termen lung între guvern și ONG-uri și alte asociații, ținând cont de importanța perspectivei globale și nu a celei individuale care nu își demonstrează eficiența pe termen lung, a implicării mult mai active a reprezentanților acestei comunități în rezolvarea problemelor și în activități care oferă posibilitatea soluționării acestor probleme.

Bibliografie

RAPORTUL OFICIULUI NATIONAL PENTRU ROMI privind implementarea Strategiei de Îmbunătățire a Situației Romilor, aprilie, 2002.

Zamfir, C., Zamfir, E., (coord), (1993), *Țiganii între ignorare și îngrijorare*, Editura Alternative, București.

www.intercultural.ro

www.rroma.ro